

ปัจจัยเชิงสาเหตุของการใช้สังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
The Causal Factors of Social Network Influence and Responsibilities
for Learning of Mathayom Students, Chiang Rai
Primary Educational Service Area Office 3

วุฒิชัย กั้นสุธรรม¹
กิตติศักดิ์ นีวรรตน์²
ประมินทร์ อริเดช³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้งานสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์และวิเคราะห์อิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และทางอ้อมของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2556 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 400 คน ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรแฝงด้านพฤติกรรม ด้านแรงสนับสนุนทางสังคม ด้านแรงสนับสนุนจากครอบครัว ด้านลักษณะการใช้งาน ด้านเจตคติต่อระบบสังคมออนไลน์ ด้านความรับผิดชอบในการเรียน สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS และโดยใช้โปรแกรม LISREL ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้งานสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เข้าใช้งานสังคมออนไลน์ทุกวัน ช่วงเวลาการใช้งานระหว่าง 08.00 – 12.00 น. ระยะเวลาที่เข้าใช้งานสังคมออนไลน์ 4-5 ชั่วโมง สถานที่เข้าใช้งานสังคมออนไลน์ตลอดเวลา (ผ่านโทรศัพท์มือถือหรือสมาร์ทโฟน) บริการสังคมออนไลน์ที่เข้าใช้งาน เพชบุ๊ก อุปกรณ์ที่เข้าใช้งานสังคมออนไลน์ โทรศัพท์มือถือ

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียน พบว่า เมื่อปรับโมเดลแล้วปรากฏว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) = 55.34 GFI = 0.99 RMR = 0.024 รวมทั้งค่ากราฟ Q-plot มีความชันกว่าเส้นทแยงมุม และเมื่อพิจารณาค่า R Square ตัวแปรความรับผิดชอบในการเรียนมีค่าเท่ากับ 0.08

3. ตัวแปรด้านลักษณะการใช้งานเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อความรับผิดชอบในการเรียน

4. ตัวแปรด้านแรงสนับสนุนจากครอบครัวเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อความรับผิดชอบในการเรียน

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย email: wuttichai_09@hotmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

5. ตัวแปรด้านพฤติกรรมการใช้งานเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดต่อความรับผิดชอบในการเรียน

คำสำคัญ: ปัจจัยเชิงสาเหตุ สังคมออนไลน์

Abstract

This research aimed to study the social network of the students to ensure the consistency of the model with empirical data and analysis total, effect direct

Moreover, it was to analyses the total influence, direct and indirect effects to the in influential variables on the learning responsibilities.

The samples used were 400 students in mathayom 1-3, Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 in academic year 2013. The variables used consisted of conduct sup, social sup and family operate attitude responsibility. The statistics used in data analysis was composed of the preliminary examination statistics, the hypotheses test statistics and the path analysis statistics. Then, the data were analyzed using the SPSS and using LISREL analysis. The findings were as follows:

1. The social network applications daily used by mathayom students was appeared, accessing time was 8.00 to 12.00 am., lengths the accessing duration was about 4 – 5 hours a day. Places to access social time (mobile or smart phone). Besides Facebook was the comment on line service commonly used by the students and the popular device was the mobile phone.

2. The analysis of the causal factors affecting the learning responsibility. Regarding the casual factor affecting the learning responsibilities, the adapted model was consistent with empirical data due to the consideration of the Chi-square, which was 55.35 GFI = 0.99 RMR = 0.024, as well as the Q-plot graph of the upper diagonal. The variable of responsibilities was equal 0.08

3. The highest total in thence was the operate as variable on the responsibility for learning.

4. The variable on the family support was found as the highest direct effect

5. The variable on the conduct behaviours was found as the highest indirect effect

Keywords: The causal factors, Social network

บทนำ

ยุคที่เทคโนโลยีการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต การนำเสนอข้อมูลข่าวสารในรูปแบบของเว็บไซต์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้อ่านสามารถค้นหาข้อมูลได้อย่างกว้างขวาง นำไปสู่การเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด ทำให้ทุกคนทุกสังคมต้องมีการปรับตัวและพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกของการสื่อสาร ในอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันการนำเสนอข้อมูลต่างๆ ผ่านทางเว็บไซต์บางเว็บไซต์นั้น เทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมน้อยลง ส่งผลกระทบต่อเกิดการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างต่อบุคคลและสังคม เช่น วิธีการสื่อสาร วิธีการสืบค้นหาข้อมูล รูปแบบของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คน เป็นต้น

ในปัจจุบันสังคมออนไลน์ได้รับความนิยมอย่างมาก อีกทั้งง่ายต่อการเข้าถึงระบบสังคมออนไลน์อย่างไร้ขีดจำกัด สังคมที่เป็นจริงได้รับความสนใจน้อยลง มีปฏิสัมพันธ์ลดลงอย่างเห็นได้ชัด การพูดคุยในครอบครัวลดลง การใส่ใจในกิจกรรมการเรียนการค้นคว้าหาข้อมูลไม่ได้รับความสนใจ นักเรียนขาดความรับผิดชอบในการเรียน แอบเข้าสู่อินเทอร์เน็ตในเวลาเรียน เป็นเหตุให้เกิดปัญหาการเรียน การส่งงาน และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทำให้ครูและผู้บริหารต้องหาทางช่วยเหลือและแก้ปัญหาทั้งที่บ้านและโรงเรียน ซึ่งจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึงการมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ได้ระบุไว้ว่า รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึง สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนไว้จำนวน 5 ข้อ คือ ความสามารถในการสื่อสารเป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม ในข้อถัดมากล่าวไว้ว่า ความสามารถในการคิดเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี

เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 25)

ความรับผิดชอบเป็นจริยธรรมสำคัญประการหนึ่งที่ต้องปลูกฝัง กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด
จุดมุ่งหมายของการศึกษาโดยมุ่งส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เป็นพลเมืองดี มีค่านิยมในความรับผิดชอบต่อ
หน้าที่ของพลเมืองที่ดี การปลูกฝังความรับผิดชอบสามารถกระทำได้โดยทุกฝ่ายต้องประสานความคิดและ
ให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง นับตั้งแต่สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันโรงเรียน ตลอดจนสถาบัน
สังคม ความรับผิดชอบเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่สำคัญของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาประเทศ จำเป็นที่
ทุกฝ่ายต้องช่วยกันฝึกฝนและดูแลให้เด็กและเยาวชน มีพฤติกรรมในการแสดงออกที่ถูกต้องเหมาะสม ในการ
ดำรงอยู่เพื่อให้สังคมมีความสุข สามารถพัฒนาเยาวชนเหล่านี้ให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ (สำนักงาน
คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, 2539 : 84) และแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2545-
2559 ได้วิเคราะห์ประเด็นปัญหาวิกฤติในส่วนของคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
โดยได้นำไปกำหนดแนวทางนโยบายในการดำเนินการปลูกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม
ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระบบวิถีชีวิตที่ดีงาม ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
ได้จัดลำดับความสำคัญของพฤติกรรมที่เห็นควรจะปลูกฝังให้เยาวชน โดยผลการจัดลำดับปรากฏว่า
ความรับผิดชอบเป็นอันดับหนึ่งร่วมกับการพึ่งตนเองและความขยันหมั่นเพียร (สุขุมภรณ์ เอี่ยมสำอาง,
2551 : 2)

จากข้อความสำคัญข้างต้นจะเห็นได้ว่า ระบบสังคมออนไลน์มีความสำคัญและเข้ามาเป็นส่วนหนึ่ง
ของชีวิตในสังคมยุคปัจจุบันซึ่งมีทั้งผลดีและผลเสีย ต้องใช้วิจารณญาณในการใช้งาน และเข้ามามีผลต่อ
ความรับผิดชอบด้านต่างๆ ของนักเรียนและเยาวชน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง
(Path Analysis) เพื่อมุ่งมั่นในการวิเคราะห์ตัวแปรที่นำมาศึกษาว่ามีอิทธิพลโดยรวมต่อความรับผิดชอบ
ในการเรียนในทิศทางใด มีอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม หรือทั้งสองอย่าง เพื่อใช้เป็นประโยชน์ต่อการอธิบาย
พยากรณ์ ควบคุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เป็นแนวทางในการควบคุม แนะนำและ
พัฒนาการใช้งานระบบสังคมออนไลน์อย่างถูกต้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้งานสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงาน
เขตการศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของการใช้สังคมออนไลน์ที่มีผลต่อ
ความรับผิดชอบในการเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยจะเป็นการเพิ่มสารสนเทศให้กับโรงเรียน ครูผู้สอน บิดามารดา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการควบคุม แนะนำ และพัฒนาการใช้งานระบบสังคมออนไลน์เพื่อลดปัญหา นักเรียนขาดความรับผิดชอบต่อการเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2556 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในพื้นที่ 5 อำเภอ คือ อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอเชียงแสน และอำเภอดอยหลวง จำนวน 51 โรงเรียน 253 ห้องเรียน จำนวนทั้งสิ้น 5,714 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของการใช้งานสังคมออนไลน์ ที่มีผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาต่างๆ เพื่อนำเข้าสู่คำตอบของวัตถุประสงค์โดยมีตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้คือ

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรแฝง

1.1.1 ตัวแปรแฝงภายนอก

1.1.1.1 พฤติกรรมในการใช้งาน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ ได้แก่ ใช้เพื่อการสื่อสาร ใช้เพื่อความบันเทิง ใช้เพื่อการศึกษา ใช้เพื่อเข้าร่วมสังคม

1.1.1.2 แรงสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ คือ ครูอาจารย์ เพื่อน

1.1.1.3 แรงสนับสนุนจากครอบครัว ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ คือ การดูแล และให้ความรู้ การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ การอบรมเลี้ยงดู

1.1.2 ตัวแปรแฝงภายใน

1.1.2.1 ลักษณะการใช้งาน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ คือ ความถี่ในการทำงาน ช่วงเวลาในการทำงาน ระยะเวลาในการทำงาน สถานที่ในการทำงาน เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใช้ งานอุปกรณ์ที่ใช้ในการเข้าใช้งานสังคมออนไลน์

1.1.2.2 เจตคติต่อระบบสังคมออนไลน์ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ คือ การยอมรับการใช้อินเทอร์เน็ต โอกาสในการใช้งานอินเทอร์เน็ต ความชอบที่มีต่อการใช้อินเทอร์เน็ต ความวิตกกังวลที่มีต่อการใช้อินเทอร์เน็ต ความเชื่อมั่นที่มีต่อการใช้อินเทอร์เน็ต

1.2 ตัวแปรตาม คือ ตัวแปรแฝงภายในความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ คือ การตรงต่อเวลา การรู้จักหน้าที่ตนเอง การค้นคว้าเพิ่มเติม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2556 ภาคเรียน
ที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 5,714 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2556
ภาคเรียนที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 400 คน

หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 (ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05)
การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (วินดา กันทาแก้ว, 2550 : 67; อ้างอิงจาก
Yamane, 1973 : 888)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการทำวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมค้างนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง
โดยการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 7 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะการใช้งาน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแรงสนับสนุนจากครอบครัวในการใช้สังคมออนไลน์

ตอนที่ 4 แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคมในการใช้งานสังคมออนไลน์

ตอนที่ 5 แบบวัดพฤติกรรมในการใช้งานสังคมออนไลน์

ตอนที่ 6 แบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน

ตอนที่ 7 แบบสอบถามเจตคติต่อระบบสังคมออนไลน์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้จัดเตรียมเก็บผลออกเก็บข้อมูลตามชั้นตอน
2. ติดตามแบบสอบถามกลับคืน
3. นำผลจากแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์
ที่ตั้งไว้เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบมติฐาน

การจัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ
  - 1.1 คำนวณสัมประสิทธิ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียน โดยใช้สูตร
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
  - 1.2 คำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ความเบ้
(Skewness) และความโด่ง (Kurtosis)
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนโดยใช้

โปรแกรม LISREL ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square : χ^2) เป็นค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้าค่าไค-สแควร์มีค่าสูงมากและมีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่า ฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือโมเดลที่พัฒนาขึ้นตามสมมติฐานยังไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผู้วิจัยต้องดำเนินการปรับโมเดลต่อไป จนค่าไค-สแควร์มีค่าต่ำและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจึงแสดงว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. วิเคราะห์อิทธิพลเส้นทางอิทธิพลด้วยสถิติ Path Analysis โปรแกรม LISREL

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การใช้สังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า การเข้าใช้งานสังคมออนไลน์ของนักเรียน เข้าใช้งานสังคมออนไลน์ทุกวัน ช่วงเวลาการเข้าใช้งานระหว่าง 08.00 - 12.00 น. ระยะเวลาที่เข้าใช้งานสังคมออนไลน์ 4-5 ชั่วโมง สถานที่เข้าใช้งานสังคมออนไลน์ตลอดเวลาผ่านโทรศัพท์มือถือหรือสมาร์ตโฟน บริการสังคมออนไลน์ที่เข้าใช้งาน เฟซบุ๊ก อุปกรณ์ที่เข้าใช้งานสังคมออนไลน์คือ โทรศัพท์มือถือ

2. ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของปัจจัยเชิงสาเหตุของการใช้สังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า เมื่อปรับโมเดลแล้วปรากฏว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลทฤษฎีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และค่าดัชนีชี้วัดระดับความสอดคล้อง (Goodness-of-Fit Index : GFI = 0.99) มีค่าเข้าใกล้ 1 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness-of-Fit Index : AGFI = 0.97) มีค่าเข้าใกล้ 1 รวมทั้งดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Squared Residual : RMR = 0.024) มีค่าเข้าใกล้รวมทั้งค่ากราฟ Q-plot มีความชันกว่าเส้นทแยงมุม แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาค่า R Square ตัวแปรความรับผิดชอบในการเรียนมีค่าเท่ากับ 0.08 แสดงว่า ตัวแปรในโมเดลอธิบายความแปรปรวนความรับผิดชอบในการเรียนได้ร้อยละ 8

3. ผลการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยเชิงสาเหตุของการใช้สังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า

เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวมสูงสุดในโมเดลที่มีต่อตัวแปรความรับผิดชอบในการเรียน (Responsibility) คือ อิทธิพลรวมอันเนื่องมาจากตัวแปรลักษณะการใช้งาน (Operate) รองลงมาคือ ตัวแปรแรงสนับสนุนจากครอบครัว (Subfamily) และตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมน้อยที่สุดคือ ตัวแปรแรงสนับสนุนทางสังคม (Sub society)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงสูงสุดในโมเดลที่มีต่อตัวแปรความรับผิดชอบในการเรียน คือ ตัวแปรแรงสนับสนุนจากครอบครัว รองลงมาคือ ตัวแปรลักษณะการใช้งาน และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงน้อยที่สุดคือ ตัวแปรแรงสนับสนุนทางสังคม

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดในโมเดลที่มีต่อตัวแปรความรับผิดชอบในการเรียน คือ ตัวแปรพฤติกรรม (Conduct) รองลงมาคือ ตัวแปรแรงสนับสนุนทางสังคม และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมน้อยที่สุดคือ ตัวแปรแรงสนับสนุนจากครอบครัว

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยโดยภาพรวมสอดคล้องกับกรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย โดยผลการวิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปราย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ การใช้งานสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางรวมสูงสุดต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การใช้งานสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ตัวแปรสำคัญและส่งผลให้ความรับผิดชอบลดลงคือ พฤติกรรมการใช้งานและแรงสนับสนุนทางสังคม อาจเป็นเพราะว่าพฤติกรรมการใช้งานที่มากที่สุดคือ เป็นการใช้งานเพื่อการบันเทิงอยู่ในระดับมากกว่าตัวอื่นๆ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนยังไม่สามารถแยกแยะความสำคัญและการใช้งานได้ดีเท่าที่ควรจึงทำให้ความรับผิดชอบลดลง สอดคล้องกับแนวคิดของ สุทธิพร นิราพาธ (2547 : 35) กล่าวว่า พฤติกรรมนั้นจะหมกมุ่นซ้ำๆ ไม่สามารถควบคุมให้หยุดได้ เสียหายต่อตนเอง ผู้อื่นหรือครอบครัว ทั้งด้าน การเรียน การงาน และตัวแปรด้านแรงสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วยแรงสนับสนุนจากครู แรงสนับสนุนจากเพื่อน ซึ่งหากได้รับการสนับสนุนมากเกินไปจะส่งผลให้ความรับผิดชอบในการเรียนลดลง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า เพื่อนมีการชักชวนให้เข้าใช้สังคมออนไลน์ในการพูดคุยสนทนา ส่งรูปภาพคอมเมนต์และติดต่อกับเพื่อนที่อยู่ห่างกัน ทำให้มีความต้องการใช้งานมากขึ้น จนส่งผลให้ความรับผิดชอบในการเรียนลดลง สอดคล้องกับแนวคิดของ ปณิชา นิติพรมงคล (2555 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า เครือข่ายคอมพิวเตอร์มีความสามารถในการเชื่อมโยงกลุ่มบุคคลต่างๆ เข้าด้วยกัน จากการเกิดเว็บไซต์ต่างๆ เพื่อเป็นตัวแทนเสมือนกลุ่มทางสังคมขึ้นมา สามารถเชื่อมโยงและติดต่อสื่อสารถึงกันและกันผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ ทำให้สื่อสารกันได้ที่บ้าน ที่ทำงาน หรือแม้กระทั่งผ่านโทรศัพท์มือถือ และยังพบตัวแปรที่ส่งผลทางลบต่อลักษณะการใช้งาน เจตคติระบบสังคมออนไลน์ คือ ตัวแปรด้านแรงสนับสนุนจากครอบครัว ประกอบด้วยการอบรมเลี้ยงดู การให้ความรู้เรื่องสังคมออนไลน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการอบรมเลี้ยงดูนั้นผู้ปกครองได้มีการจำกัดเวลาการใช้งานสังคมออนไลน์ จำกัดการเข้าถึงทางอุปกรณ์และสถานที่ มีการติดตามการเข้าใช้งานสังคมออนไลน์มากทำให้ส่งผลกับลักษณะการใช้งาน เช่น ความถี่ ช่วงเวลา สถานที่ เครือข่ายและอุปกรณ์ การให้ความรู้เรื่องสังคมออนไลน์ ผู้ปกครองดูแลติดตามการเข้าถึงเว็บไซต์ มีการเปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย ถ่ายทอดข่าวสารจากผู้ปกครอง และการกระตุ้นให้ใช้งานในรอบที่ผู้ปกครองกำหนดมากจนเกินไป ขาดความมีอิสระในการใช้งาน การคิดและการตัดสินใจ ทำให้มีเจตคติต่อสังคมออนไลน์ในทางลบ สอดคล้องกับแนวคิดของ อูมาพร ตรังคสมบัติ (2542 : 267-269) กล่าวว่า ครอบครัวที่ปฏิบัติหน้าที่ดีจะเป็นเหมือนเกราะอันแข็งแรงที่จะป้องกันเด็กจากอิทธิพลด้านลบ ครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้ดีคือ ครอบครัวสามารถปรับตัวกับภาวะเครียดและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ แต่ถ้าครอบครัวไม่มี

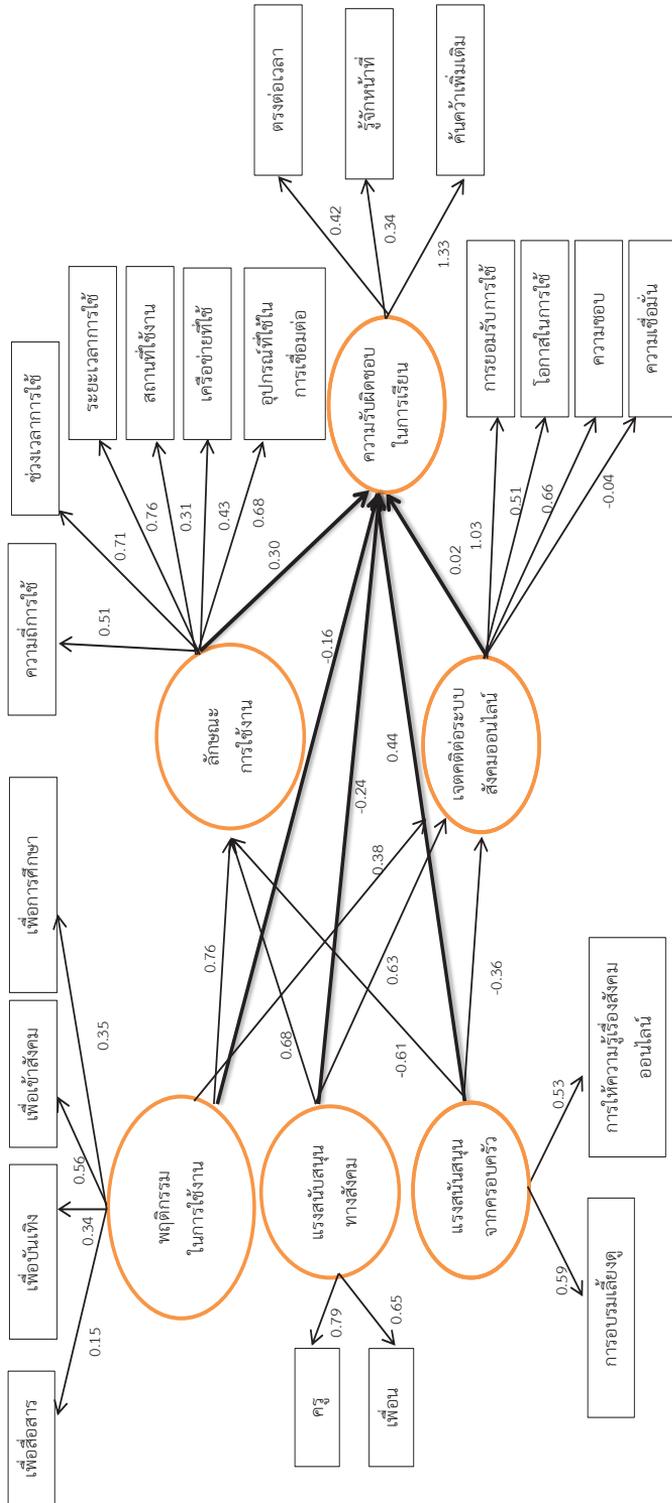
ความสัมพันธ์อันดีต่อกันแล้วก็อาจส่งผลต่ออิทธิพลด้านลบที่จะส่งผลต่อเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ตัวแปรลักษณะการใช้งานเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบสูงสุด ยังได้รับอิทธิพลจากแรงสนับสนุนจากครอบครัว เจตคติระบบสังคมออนไลน์โดยถ้านักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการให้ความรู้เรื่องสังคมออนไลน์อย่างถูกต้องเหมาะสมจะส่งผลให้มีเจตคติที่ดีและมีลักษณะการใช้งานที่เหมาะสม ช่วยเพิ่มให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียน

2. ตัวแปรด้านลักษณะการใช้งาน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อความรับผิดชอบในการเรียน โดยตัวแปรลักษณะการใช้งานวัดได้จากความถี่การใช้ ช่วงเวลาการใช้ ระยะเวลาการใช้ สถานที่ใช้งาน เครื่องมือที่ใช้ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมต่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน อินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้จำนวนมาก ใช้เวลาไม่มากนัก นอกจากนี้ยังมีการนำเอาอินเทอร์เน็ตมาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนโดยการส่งเสริมจากทางภาครัฐและกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นควรสนับสนุนและส่งเสริมระเบียบวินัยในตนเองเพื่อให้สามารถแยกแยะจำกัดการใช้งานของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งหากได้รับการสนับสนุนอย่างถูกต้องโอกาสที่นักเรียนจะมีความรับผิดชอบในการเรียนก็จะมีมากขึ้น

3. ตัวแปรแฝงด้านแรงสนับสนุนจากครอบครัว เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อความรับผิดชอบในการเรียน วัดได้จากการอบรมเลี้ยงดู การให้ความรู้เรื่องสังคมออนไลน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การที่นักเรียนจะแสดงถึงการรับรู้ การมองเห็นคุณค่าและความสำคัญของสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น ส่วนหนึ่งมาจากการดูแลเอาใจใส่ของครอบครัว ซึ่งครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างระเบียบวินัยในตนเองและตระหนักต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นหากครอบครัวมีการอบรมเลี้ยงดูที่ดี มีการจำกัดเวลาในการเข้าใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความถี่ การจำกัดเวลา การจำกัดการเข้าถึง ทั้งทางด้านสถานที่และอุปกรณ์ ยอมรับฟังเหตุผล เมื่อมีความจำเป็นในการเข้าใช้งาน ติดตามการใช้งานสังคมออนไลน์และสนับสนุนการเชื่อมต่อทางอุปกรณ์อย่างเหมาะสม มีการเปรียบเทียบให้เห็นผลดีผลเสียของการใช้สังคมออนไลน์ และกระตุ้นให้ใช้งานสังคมออนไลน์อย่างถูกต้องเหมาะสม ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจสามารถแบ่งเวลาและลำดับความสำคัญในการเข้าใช้งานสังคมออนไลน์ได้ โอกาสที่นักเรียนจะมีความรับผิดชอบในการเรียนก็จะมีมากขึ้น

ปัจจัยเชิงสาเหตุของการใช้สังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียน
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยของการใช้สังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 หลังการปรับโมเดล

Chi-Square = 55.34, df = 106, P-value = 0.999, RMSEA = 0.00

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นข้อค้นพบที่มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการนำผลวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยขอแนะนำข้อเสนอแนะประเด็นต่อไปนี้

1. ตัวแปรลักษณะการใช้งาน จากผลการศึกษาวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ลักษณะการใช้งานสังคมออนไลน์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียน หากได้รับการส่งเสริมลักษณะการใช้งานอย่างถูกต้องจะทำให้สามารถใช้งานสังคมออนไลน์ได้อย่างมีประโยชน์และมีความรับผิดชอบในการเรียน

ด้านโรงเรียนควรทราบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้งานอุปกรณ์ในการเข้าใช้งานสังคมออนไลน์ของนักเรียน เพื่อจัดทำกรวางแผนจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมว่าจะสามารถทำการเรียนการสอนในสังคมออนไลน์ได้มากน้อยเพียงใด

2. ตัวแปรแรงสนับสนุนจากครอบครัว จากผลการศึกษาวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า แรงสนับสนุนจากครอบครัวมีผลต่อความรับผิดชอบในการเรียน หากได้รับการอบรมเลี้ยงดู แนะนำ สั่งสอน ฝึกฝน ที่มุ่งให้มีระเบียบวินัยในตนเองและการให้ความรู้ในการใช้สังคมออนไลน์อย่างถูกต้อง ถูกวิธี มีความเข้าใจถึงจะสามารถสร้างความรับผิดชอบในการเรียนได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการศึกษาวิจัยจะพบว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาสามารถทำนายความรับผิดชอบต่อการเรียนได้ร้อยละ 8 ซึ่งถือว่าน้อยมาก ดังนั้นผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปว่าควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพิ่ม โดยคำนึงถึงบริบทและความแตกต่างในแต่ละพื้นที่

2. ควรศึกษากับนักเรียนในเขตพื้นที่อื่นๆ โดยมีความแตกต่างในเรื่องสภาพแวดล้อม เช่น นักเรียนในเขตเมืองใหญ่หรือชุมชนแออัด เพื่อให้ได้ค้นพบข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการนำไปใช้มากที่สุด

3. ด้านครู ควรศึกษาว่านักเรียนมีอุปกรณ์ที่สามารถใช้งานเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่เตรียมการสอนไว้หรือไม่ เนื่องจากข้อมูลที่พบคือ มีอุปกรณ์ในการเชื่อมต่อสังคมออนไลน์ได้แต่ไม่สามารถใช้ทำงานหรือกิจกรรมการเรียนได้

4. ด้านผู้ปกครอง ควรศึกษาและสนับสนุนอุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมต่อสังคมออนไลน์ที่เอื้อประโยชน์กับการใช้งานทั้งชีวิตประจำวันและทางด้านการเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.

ปณิชา นิตพรมงคล. (2555). *การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร*.

(วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม. กรุงเทพฯ.

ปัจจัยเชิงสาเหตุของการใช้สังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

วนิดา กันทาแก้ว. (2550). *ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค เซาว์อารมณ์ และพฤติกรรมกรเรียน
ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนนารีนรัตน์ จังหวัดแพร่.* (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2539). *แนวทางจัดกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถภาพ
ทางคณิตศาสตร์ โครงการอบรมครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีงบประมาณ 2539.*
กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

สุขุมารณ์ เอี่ยมสำอาง. (2551). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อ
ความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3.* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.

สุทธิพร นีราพาธ. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นเกมคอมพิวเตอร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.

อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2542). *จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว = Family therapy and
family counseling.* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.